

Tisková zpráva, Brno, 12. prosince 2022

Sociologický tým na Masarykově univerzitě provedl studii vnímání migrace českou veřejností

Jakým způsobem vnímá česká veřejnost migraci a lidi, kteří k nám přicházejí žít z jiných zemí? Na tyto a další příbuzné otázky se snažil odpovědět výzkum sociologického týmu Masarykovy univerzity, jehož hlavním cílem bylo vysvětlit nárůst proti-migračních postojů v Česku, které se v naší společnosti objevily po roce 2015.

I když Česká republika nikdy nepatřila mezi hlavní cílová místa pro nově příchozí a v Evropě patří spíše k zemím s nízkým podílem cizinců tak proti-migrační postoje české veřejnosti měly v minulých letech stoupající tendenci a migrace se stala důležitou součástí politických debat.

„Zajímalo nás, co stojí za obavami z imaginárního třináctého migranta“, vysvětluje vedoucí výzkumného týmu docentka Bernadette Nadya Jaworsky v narážce na to, že Česko do roku 2017 přijalo pouze 12 přesídlených uprchlíků z celkového počtu 2691 v rámci přerozdělovacích kvót Evropské unie reagujících na tzv. migrační krizi. Američanka žijící v Brně a působící na Katedře sociologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity se tématu věnuje dlouhodobě, zpracovávala ho už ve své bakalářské i magisterské práci a také při doktorátu, který dělala na Yale.

Pod jejím vedením provedli výzkumníci v letech 2019–2022 celkem 80 hloubkových rozhovorů a skupinové rozhovory v pěti lokalitách, ve kterých například zjišťovali, co si lidé představí, když slyší termíny migrace, cizinec, migrant a uprchlík. Dále zjišťovali, odkud lidé získávají informace o migraci a jaké jsou jejich zkušenosti s lidmi ze zahraničí.

Schopnost se přizpůsobit a země původu hrají roli

I když Česko bývá na základě kvantitativních výzkumů veřejného mínění zařazováno mezi země se silnými anti-migračními postoji, kvalitativní výzkum odhalil, že realita vnímání migrace českou veřejností je mnohem vrstevnatější. Ochota tvrdě pracovat, mluvit česky, přizpůsobit se místním pravidlům a zvykům a nedávat příliš najevo svoji odlišnost, jsou důležitá kritéria, na jejichž základě lidé rozlišují mezi těmi, koho jsou ochotni v Česku a v místě svého bydliště přijmout nebo dokonce považovat za přínos, a těmi, koho přijmout nechtějí. Důležitou roli sehrávají také faktory jako země původu, barva kůže, pohlaví, či náboženské vyznání, které si lidé mají tendenci spojovat s konkrétními představami o pracovní výkonnosti, vztazích k ženám, nebo sklonům k násilnému jednání nově příchozích.

Důležitá terminologie

Významnou úlohu ve vnímání migrace českou veřejností sehrává i terminologie. Výzkum odhalil, že si lidé termín „migrant“ spojují především s obrazy invaze a touhou migrujících dostat se do států západní Evropy. Na druhé straně, o lidech, kteří se do Česka přistěhovali ze zahraničí, se spíše mluví jako o cizincích či Slovácích, Ukrajincích a Vietnamcích nežli o migrantech. „To, jaká slova používáme, když mluvíme o migrujících, zásadně ovlivňuje i to, jak jsou vnímáni, protože termíny jako migrant, cizinec nebo uprchlík vyvolávají u lidí různé představy osob lišících se barvou pleti, pohlavím, národností či motivacemi, ale i různé emoce a morální hodnocení,“ dodává Jaworsky.

Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií

Joštova 218/10, 602 00 Brno, Česká republika

T: +420 549 49 1910, E: info@fss.muni.cz, www.fss.muni.cz

Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

V odpovědi, prosím, uvádějte naše číslo jednací.

Role médií

Výzkum dále odhalil, že zásadní roli při vytváření postojů hrají média, jelikož jsou pro lidi hlavním zdrojem informací o migraci. Česká veřejnost vnímá zobrazování migrace a migrujících v médiích především jako invazi mas, zejména mladých mužů tmavé pleti představující hrozbu pro Evropu a potažmo i pro Česko. I přesto, že mnozí účastníci výzkumu tento obraz migrace zpochybňovali a poukazovali na českou realitu, kde se žádné scénáře invaze nenaplnily, výzkum ukázal, že tento kulturní repertoár je dominantním zdrojem představ o migraci a migrantech v českém veřejném prostoru. Představy o negativních dopadech migrace a s tím spojených obav, vychází ve velké míře z toho, co média zprostředkovávají o migrujících a jejich soužití v zemích západní Evropy, přičemž Česko je vnímáno jako její součást skrze příslušnost ke křesťanské kulturní tradici a zároveň jako prostor, kterého se příchod „migrantů“ dosud příliš netýká. V médiích účastníci výzkumu postrádají především více pozitivních příběhů o migraci a informací o lidech, kteří se v Česku úspěšně usadili.

Regionální odlišnosti

Výzkum také ukázal, že je potřeba věnovat pozornost tomu, jak jsou lidé přicházející do Česka vnímáni lidmi v různých lokalitách. Lidé vyjadřují postoje k migraci nejen ve vztahu k národnímu prostoru Česka nebo nadnárodní Evropě, ale odvozují je také ze svých zkušeností z místa bydliště. Navzdory silné obecné rezervovanosti vůči příchozím z muslimských zemí jsou například v Teplicích – jedné z lokalit výzkumu – arabští lékaři oceňováni jako přínos pro místní komunitu a vnímáni jako součást lokální kosmopolitní tradice.

Výzkumníci vytvořili na základě analýzy rozhovorů tzv. hierarchii odlišnosti, která zobrazuje tendence ve vnímání vzdálenosti různých etnických skupin od pomyslného češství. Zatímco Slováci, Ukrajinci a Vietnamci jsou spíše vnímáni jako blízcí druzí či „skoro Češi“, Romové, Afričané a Arabové jsou vnímáni jako nejdále od pomyslného soudržného společenství tvořící český národ. Nicméně, právě hierarchie odlišnosti variuje podle lokálního kontextu v závislosti na místní historii a zkušenostech s migrací, což kvantitativní studie nedokážou odhalit.